

Змістовий модуль III.

ТЕМА 9. СУТНІСТЬ, МЕТА ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Завдання для самостійного виконання

Завдання 9.1. Особливості та порядок створення акціонерного товариства

Керуючись даними завдання, наведеного в табл. 9.1, потрібно:

1. Розрахувати мінімальну величину статутного фонду акціонерного товариства.
2. Прийняти мінімальну величину статутного фонду за реальну.
3. Вибрати номінал акцій, які плануються до випуску в обіг.
4. Визначити кількість звичайних і привілейованих акцій, які потрібно запропонувати потенційним інвесторам для підписки.
5. Скласти інформаційне повідомлення (емісійний проспект) про створення акціонерного товариства.

Таблиця 9.1

Вхідні дані

№ з/п	Ціна виробів, грн.			Змінні витрати, грн.			Кількість виробів, млн. шт.			Постійні витрати, млн. грн.	а, %	п, %	р, %	л, %	о, %
	А	Б	В	А	Б	В	А	Б	В						
1	5	3	4	3,1	1,2	3	1,1	1,2	1,3	1,1	6	5	16	30	57
2	6	5	3	2,4	1,3	2,2	1,0	1,1	1,4	1,0	7	6	17	31	60
3	7	6	5	4,6	2,4	2,3	1,6	1,2	1,3	1,1	7	6	20	25	50
4	6	9	8	3,5	5,7	5,6	1,3	1,4	1,1	1,2	8	5	15	28	54
5	7	6	5	3,5	3,4	2,3	1,0	1,1	1,2	1,4	9	4	16	27	46
6	8	8	6	3,5	4,6	3,5	0,9	0,8	2,0	1,3	8	5	17	25	56
7	6	5	7	3,5	2,4	2,4	0,8	0,7	0,9	1,2	10	6	18	26	54
8	9	8	7	5,8	4,7	3,6	1,5	1,4	1,3	1,7	13	5	19	30	56
9	8	7	6	4,7	3,6	2,5	1,3	1,4	1,5	1,7	8	4	16	32	48
10	3	4	5	1,2	1,2	2,4	2,0	0,7	0,5	1,4	9	5	15	31	53
11	5	6	7	1,2	1,3	1,4	0,5	0,4	0,6	1,2	8	6	14	32	45
12	7	5	3	3,6	2,4	1,2	1,0	1,1	1,2	1,7	7	5	17	30	65
13	7	4	6	3,6	1,3	1,3	2,0	1,5	1,0	1,4	8	4	16	35	46
14	9	9	8	4,7	3,6	2,5	0,8	0,9	0,7	0,3	9	5	17	32	48
15	8	9	10	4,6	4,7	4,8	0,7	0,9	2,3	0,6	12	6	18	34	65
16	10	11	12	5,9	8	8,1	1,6	1,7	1,3	1,3	13	5	18	32	43
17	21	20	23	14	13	12	0,6	0,5	0,9	2,2	11	4	18	30	46
18	15	16	17	10	8	7	0,7	0,8	0,6	1,5	10	5	17	31	57
19	13	12	14	7	6	8	1,1	1,2	1,3	2,4	7	6	16	30	65
20	54	43	32	44	30	20	1,4	1,3	1,5	2,6	8	7	15	28	45
21	22	23	24	13	11	10	0,8	0,9	0,8	3,3	9	6	16	27	48
22	6	7	8	3,5	2,4	1,3	0,9	0,7	0,8	2,0	8	5	17	29	65
23	5	6	7	1,3	1,4	1,5	1,0	1,1	1,2	1,3	7	4	18	30	56
24	8	7	6	3,6	2,5	1,4	1,2	1,3	1,3	2,4	13	5	18	30	56
25	5	4	3	1,3	1,2	0,6	1,4	1,6	1,3	1,6	11	6	17	32	65

Методичні поради до розв'язання завдання:

Створення акціонерного товариства передбачає проведення низки робіт, пов'язаних між собою логічною послідовністю.

Насамперед, проводяться збори засновників (фізичних та юридичних осіб), на яких приймається рішення про створення акціонерного товариства. Це рішення оформлюється відповідним протоколом.

Засновники складають та приймають установчий договір, в якому визначається мета та напрямки діяльності майбутнього товариства, величина та механізм формування статутного фонду, даються відомості про засновників та обумовлюються майнові, фінансові, організаційні умови взаємодії між ними, порядок розподілу прибутку та покриття збитків тощо.

Одним із актуальних питань при розробці установчого договору є визначення розміру статутного фонду. При визначенні величини статутного фонду засновникам слід враховувати дві обставини:

1. Статутний фонд повинен бути таким, щоб забезпечити загальну потребу в коштах, необхідних для здійснення підприємницької діяльності та отримання очікуваного результату.

2. Потрібно забезпечити привабливість акцій для населення та інвесторів, які б при виборі напрямків вкладання своїх вільних коштів віддали перевагу акціям даного акціонерного товариства, яке випускає ці акції та виступає емітентом.

Існує низка методик визначення величини статутного фонду акціонерного товариства.

Одна з таких методик передбачає спочатку розрахунок мінімальної величини статутного фонду, яка забезпечила би перевищення ставки дивідендів над середньою ставкою депозитних вкладів в комерційних банках. Потім отримана величина статутного фонду може корегуватись (збільшуватись) з урахуванням реальних витрат майбутнього підприємства на реалізацію поставленої мети.

Для цього потрібно провести такі розрахунки:

1. Визначають розрахункову ставку дивідендів β , яка б гарантувала залучення грошових коштів населення та інвесторів:

$$\beta = \alpha + \eta \geq \delta \%, \quad (9.1)$$

де β – розрахункова ставка дивідендів, %;

α – рівень інфляції в країні, %

η – величина, що характеризує ризик вкладення грошей в акції підприємства $\eta=5:30\%$;

δ – середня ставка процентів при вкладанні грошей на депозитні рахунки комерційних банків, %.

У всіх випадках розрахункова ставка дивідендів β повинна бути більшою за ставку банківських процентів. Тому при визначенні розрахункової ставки дивідендів студент повинен взяти діючу ставку банківських процентів на момент проведення розрахунків.

2. Визначають прибуток Π , який може отримати акціонерне товариство при виконанні поставлених завдань з виготовлення та збуту запланованої продукції тощо. Величину прибутку Π можна розрахувати за формулою:

$$\Pi = \sum_{i=1}^n \Pi_i \times N_i - (\sum_{i=1}^n V_i \times N_i + C), \text{ грн.} \quad (9.2)$$

де Π_i – ціна реалізації виробу i -го найменування, грн.;

N_i – кількість виробів i -го найменування, шт.

C – величина постійних витрат, необхідних для виконання поставлених завдань, грн.

n – число найменувань виробів.

3. Розраховують величину прибутку Π_p , який залишиться в акціонерному товаристві після сплати податку на додану вартість та податку на прибуток:

$$\Pi_p = (\Pi - \frac{\vartheta}{100} \times \Pi_i \times N_i) \times (1 - \frac{\lambda}{100}), \text{ грн.} \quad (9.3)$$

де ϑ – коефіцієнт, який враховує зменшення прибутку після сплати податку на додану вартість, %;

λ – ставка податку на прибуток, %.

4. Розраховують масу дивідендів M , яка може бути спрямована на виплату дивідендів після того, як будуть зроблені внески в резервний та інші фонди акціонерного товариства:

$$M = \Pi_p \times (1 - \frac{\omega}{100}), \text{ грн.} \quad (9.4)$$

де ω – ставка відрахувань у різні обов'язкові фонди (резервний, виробничий тощо), %.

5. Визначають мінімальну величину статутного фонду Φ :

$$\Phi = M / \beta \times 100 \%, \text{ грн.} \quad (9.5)$$

де β – розрахункова ставка дивідендів, %;

Розрахована за формулою 9.5 мінімальна величина статутного фонду забезпечує виконання тільки одного показника, а саме: ставка дивідендів буде вищою, ніж середньорічна ставка по депозитних вкладах в комерційних банках.

6. Отриману величину статутного фонду порівнюють з реальними витратами, які повинно понести акціонерне товариство для реалізації поставленої мети. Якщо мінімальна величина статутного фонду не забезпечує реалізацію поставленої задачі, то величину статутного фонду або збільшують, або приймають рішення про додаткове залучення коштів з інших джерел, наприклад, за рахунок випуску облігацій, отримання кредитів тощо. Зрозуміло, що останні дії не відобразяться на величині статутного фонду.

7. Після остаточного погодження величини статутного фонду визначається кількість звичайних та привілейованих акцій, які будуть випущені на первинний ринок з метою їх реалізації та залучення необхідних для здійснення підприємницької діяльності коштів.

Номінальну вартість акції визначають засновники. При цьому слід враховувати, що вартість акції повинна дорівнювати числу, яке кратно 25 копійкам.

8. Наступним етапом у створенні акціонерного товариства є публікація в пресі інформаційного повідомлення (емісійного проспекту) про створення

акціонерного товариства (якщо акціонерне товариство відкритого типу). Мета інформаційного повідомлення (емісійного проспекту) - зацікавити потенційних інвесторів вкласти свої гроші в створюване акціонерне товариство.

Інформаційне повідомлення (емісійний проспект) складається довільним способом, але повинно вмішувати такі основні розділи:

а) Загальна характеристика акціонерного товариства (емітента).

Тут подаються відомості про назву майбутнього акціонерного товариства, його місцезнаходження, склад засновників (як юридичних, так і фізичних), розмір їх внесків до статутного фонду, загальну величину статутного фонду, відомості про майбутніх керівників товариства, місце їх попередньої роботи, здобутки, яких вони досягли тощо.

б) Мета, предмет та напрямки діяльності акціонерного товариства, яке створюється.

Тут подаються відомості про предмет та мету діяльності акціонерного товариства; визначаються основні напрямки інвестиційної політики: дається характеристика проектів, які планується реалізувати майбутнім товариством, та визначається їх ефективність; прогнозуються ризики, які можуть завадити здійсненню запропонованих проектів тощо.

в) Відомості про випуск акцій та умови їх придбання.

Тут подаються відомості про номінальну вартість акцій, що випускаються; про кількість звичайних та привілейованих акцій, про порядок форми (готівкова чи безготівкова), місце та спосіб підписки на акції тощо.

При цьому потрібно знати, що розміщення акцій може здійснюватись безпосередньо самим акціонерним товариством, яке створюється (тобто емітентом), що відбувається нечасто, або через посередників. Посередниками можуть виступати інвестиційні компанії та комерційні банки.

При цьому економічні відносини між емітентом та посередниками можуть будуватися на:

- комісійній основі, коли посередник приймає акції для розповсюдження від емітента, розповсюджує їх від свого імені, але за рахунок емітента,
- комерційній основі, коли посередник купує всі акції за певною ціною, а реалізує їх за іншою, більш високою ціною; такий спосіб розповсюдження акцій називається андерайтинг.

Для придбання акцій акціонерного товариства, яке створюється, інвестор (будь-яка юридична або фізична особа) повинен повідомити емітента або посередника про кількість акцій, на яку він згоден зробити підписку, та заплатити частину вартості придбаних акцій.

г) Відомості для акціонерів.

Тут подаються відомості про основні права акціонерів, місце та порядок виплати дивідендів, порядок вирішення суперечок тощо.

д) Інші відомості

Тут подаються такі відомості, які можуть підвищити зацікавленість майбутніх інвесторів та спонукати їх зробити підписку на акції акціонерного товариства, яке створюється.

Якщо акціонерне товариство вже було створене раніше і з метою розширення своєї діяльності здійснює додатковий випуск акцій (тобто збільшує свій статутний фонд), то дається інформація про результати роботи цього товариства за минулий період, приводиться баланс активів і пасивів, прибутків і витрат та інше.

9. Після офіційного повідомлення про створення акціонерного товариства починається один із найважливіших етапів - організація підписки на акції. Від того, наскільки успішно проведено цей етап, залежить успіх задуму створення акціонерного товариства. Підписку на акції можуть проводити самі засновники, однак у більшості випадків це їм робити складно, особливо, якщо передбачається випуск великої кількості акцій. У цьому випадку засновники укладають договори зі спеціалізованими інвестиційними фондами та компаніями, комерційними банками які, за дорученням засновників, беруть на себе обов'язки з організації підписки на акції).

До моменту закінчення строку підписки повинно бути розповсюджено (підписано) не менше 60% всіх акцій. Якщо ця умова не виконана, то акціонерне товариство вважається не створеним, а внески, що їх перерахували інвестори, підлягають поверненню протягом 30 днів. Всі витрати на реалізацію цих операцій несуть засновники. Якщо заявок на придбання акцій надійде більше, ніж є самих акцій, то засновники можуть або відхилити частину заявок, або прийняти рішення про збільшення величини статутного фонду.

Якщо підписка на акції проведена успішно, то скликаються установчі збори, на які запрошуються всі засновники та учасники, тобто всі ті, хто підписався на акції. Установчі збори приймають рішення про створення акціонерного товариства, затверджують статут, здійснюють вибори керівників акціонерного товариства, затверджують (при доцільності) пільги для засновників і т. ін. Голосування на установчих зборах проводиться засновниками та учасниками за принципом: «Одна акція - один голос». При цьому принципові питання, наприклад, про створення акціонерного товариства, затвердження статуту тощо вирішуються кваліфікованою більшістю голосів, тобто 3/4 або 2/3 голосів акціонерів, які беруть участь в установчих зборах.

10. Далі проводиться реєстрація акціонерного товариства в державному органі реєстрації. З моменту державної реєстрації діяльність засновників закінчується. Засновники і учасники стають рівноправними партнерами і діють в подальшому згідно зі статутом. Всі угоди, укладені від імені акціонерного товариства до моменту державної реєстрації, визнаються чинними тільки за умови їх подальшого схвалення самим товариством, тобто установчими зборами.